

David A. Kolb

● David A. Kolb είναι αυτός που δημιούργησε το 1975 μαζί με τον Roger Fry το μοντέλο του βιωματικού κύκλου της μάθησης και το μοντέλο των τεσσάρων μαθησιακών τρόπων, γνωστό

σε όλους όσοι ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων και συγκεκριμένα με την ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση και την ανάπτυξη διευθυντικών στελεχών,

Γεννήθηκε το 1939 και ολοκλήρωσε το πρώτο του πτυχίο (Bachelor of Arts) το 1961 στο Knox College. Το 1964 παρέλαβε το μεταπτυχιακό του (MA) από το Πανεπιστήμιο του Harvard και το 1967 το διδακτορικό από το ίδιο Πανεπιστήμιο. Από την ίδια χρονιά διδάσκει Οργανωσιακή Συμπεριφορά στο Πανεπιστήμιο Weatherhead School of Management. Ο Kolb, πέρα από την έρευνά του και τη συμβολή του στη θεωρία της εμπειρικής μάθησης, είναι επίσης γνωστός για τη μεγάλη του συνεισφορά στον τομέα της οργανωσιακής ψυχολογίας και το χώρο των ανθρώπινων πόρων. Οι έρευνές του έχουν επικεντρωθεί στους παράγοντες που επηρεάζουν την ατομική ανάπτυξη, τις κοινωνικές αλλαγές και την επαγγελματική εξέλιξη, ενώ ένα μεγάλο μέρος του έργου του ασχολείται με τη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε διευθυντικά στελέχη εταιρειών.

Ο Kolb βασίστηκε αρχικά στα έργα και τις θεωρίες του Piaget, του Dewey και του Lewing που αφορούσαν το ρόλο της εμπειρίας στη μάθηση. Πάνω στις απόψεις των θεωρητικών αυτών έχτισε το δικό του μοντέλο βιωματικής μάθησης, το οποίο στη συνέχεια εμπλουτίστηκε από άλλους σημαντικούς θεωρητικούς όπως τον Peter Jarvis. Η κεντρική ιδέα του μοντέλου του εντοπίζεται στην άποψη ότι όσο συχνότερα στοχαζόμαστε την εμπειρία ή το έργο τόσο περισσότερες πιθανότητες έχουμε να βελτιώσουμε και να τελειοποιήσουμε τις μελλοντικές μας επιδόσεις. Τέσσερα είναι τα στάδια που θα βοηθήσουν στην επίτευξη αυτού του στόχου: α) η εμπειρία (βιώνω ένα συγκεκριμένο γεγονός), β) ο στοχασμός (εντοπίζω συγκεκριμένα σημεία της εμπειρίας, τα επεξεργάζομαι και ασκώ κριτική), γ) η θεωρητικοποίηση (ερμηνεύω και κατανοώ τα σημεία αυτά) και δ) ο πειραματισμός (προγραμματίζω περαιτέρω ενέργειες, τις οποίες στη συνέχεια θα επεξεργαστώ), (διαθέσιμα στο <http://www.css.edu/users/dswenson/web/PAGEMILL/Kolb.htm>, σ. 1). Ο Kolb υποστηρίζει ότι ο μαθησιακός κύκλος μπορεί να ξεκινήσει από οποιοδήποτε από τα παραπάνω τέσσερα σημεία και ότι θα πρέπει να προσεγγιστεί ως ένα συνεχές σπείρωμα (διαθέσιμο στο www.infed.org/biblio/b-explrn.htm, σ. 3).

Το μοντέλο του Kolb επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τους κόλπους της επαγγελματικής κατάρτισης και αποτελεί την καρδιά πολλών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, ενώ θεωρείται εξαι-

ρητικό για τη δημιουργία ενός πλαισίου μέσα στο οποίο θα γίνουν αντικείμενο επεξεργασίας και θα σχεδιαστούν εκπαιδευτικές και μαθησιακές δραστηριότητες. Μπορεί επίσης να λειτουργήσει και ως χρήσιμος οδηγός για την κατανόηση των μαθησιακών εμποδίων, την εφαρμογή της επαγγελματικής συμβουλευτικής κτλ. (Tennant, 1997, σ. 92).

Ο Kolb προχώρησε στην επέκταση του μοντέλου του κύκλου της βιωματικής μάθησης αναπτύσσοντας έτσι τη θεωρία του για τους τέσσερις διαφορετικούς μαθησιακούς τρόπους. Η επιχειρηματολογία έχει ως εξής: καθένα από τα στάδια του κύκλου της μάθησης απαιτεί διαφορετικές μαθησιακές προσεγγίσεις και απηχεί διαφορετικά είδη ανθρώπων. Κάθε άτομο αναπτύσσει μέσω της εμπειρίας του έναν ή περισσότερους μαθησιακούς τρόπους που προτιμά. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι κατατάσσονται σε τέσσερις βασικές κατηγορίες: Ενεργητικοί, Στοχαζόμενοι, Πραγματιστές και Θεωρητικοί (Rogers, 1999, σ. 155).

Οι **Ενεργητικοί εκπαιδευόμενοι** είναι αυτοί που προτιμούν να μαθαίνουν κάνοντας αμέσως κάτι. Δεν μπαίνουν στον κόπο να ακούσουν όλες τις οδηγίες, αλλά αρχίζουν κατευθείαν μια εργασία. Χάνουν την υπομονή τους όταν κάποιος προσπαθεί να τους εξηγήσει πρώτα όλες τις λεπτομέρειες της εργασίας. Συχνά δέχονται να ηγούνται οποιασδήποτε δραστηριότητας. Τους αρέσουν οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι και θέλουν να ανακαλύπτουν τις καταστάσεις μόνοι τους.

Οι **Στοχαζόμενοι εκπαιδευόμενοι** προτιμούν να «περιμένουν για να δούνε». Αποστασιοποιούνται και παρατηρούν τους άλλους να εκτελούν πρώτοι την εργασία. Δεν δίνουν την πρώτη απάντηση που έρχεται στο νου τους. Πριν πάρουν μια απόφαση, προσπαθούν να σκεφτούν όλες τις συνέπειες. Τους αρέσει να μαθαίνουν μαζί με άλλους γιατί έτσι συλλέγουν διάφορες γνώμες πριν αποφασίσουν.

Οι **Θεωρητικοί εκπαιδευόμενοι** επιζητούν να δημιουργούν συστήματα και να καταπιάνονται με τις θεμελιώδεις αρχές. Θέλουν να κατανοήσουν το όλο, πρώτα τις γενικές αρχές. Διαμορφώνουν κανόνες για όλες τις περιπτώσεις. Προσπαθούν να είναι αντικειμενικοί και θέλουν τον κόσμο λογικό. Δεν τους αρέσουν οι πολλές διαφορετικές γνώμες.

Οι **Πειραματιζόμενοι εκπαιδευόμενοι** θέλουν να εφαρμόζουν τις νέες τους εννοήσεις. Επιστρέφουν από κατάρτιση γεμάτοι ενθουσιασμό και ιδέες που θέλουν αμέσως να εφαρμόσουν. Προσπαθούν να βρουν νέους και πιο αποτελεσματικούς τρόπους στην εκτέλεση εργασιών. Τους αρέσει να λύνουν προβλήματα και να βλέπουν τις νέες καταστάσεις ως πρόκληση. Θέλουν να τους υποδεικνύουν πώς να κάνουν κάτι, αλλά απογοητεύονται αν δεν τους επιτραπεί αμέσως να το κάνουν μόνοι τους (Rogers, 1999, σ. 156).

Ο εντοπισμός των διαφορετικών μαθησιακών τρόπων γίνε-

ται με το Learning Style Inventory (LSI), ένα εργαλείο αυτοαξιολόγησης που δημιούργησε ο Kolb για τον εντοπισμό του μαθησιακού τρόπου. Το συγκεκριμένο εργαλείο βρήκε μεγάλη εφαρμογή στο χώρο των επιχειρήσεων για την αξιολόγηση και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού αλλά και το σχεδιασμό εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Pickles, σ. 2). Η ιδέα για τη δημιουργία του LSI προέκυψε όταν ο Kolb διεξήγαγε εκπαιδευτικά προγράμματα για διευθυντικά στελέχη. Στην προσπάθειά του να μειώσει την εφαρμογή παραδοσιακών μεθόδων, όπως η εισήγηση, και να αυξήσει τη χρήση βιωματικών μεθόδων, όπως παιχνίδια, προσηλήθηκαν, μελέτες περίπτωσης κτλ., ανακάλυψε ότι κάποιοι από τους εκπαιδευόμενους ήταν ιδιαίτερα ευχαριστημένοι και προσηλωθήκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ωστόσο, κάποιοι άλλοι, που προηγουμένως έδειχναν ικανοποιημένοι (με τη χρήση παραδοσιακών και περισσότερο θεωρητικών μεθόδων), άρχισαν τώρα να χάνουν το ενδιαφέρον τους. Έτσι ξεπρόβαλλε η «σύλληψη» της θεωρίας των διαφορετικών μαθησιακών προτιμήσεων, από την οποία αναδείχτηκε και το LSI (<http://www.learningfromexperience.com/FAQ.htm>, σ. 2).

Ο ίδιος ο Kolb ωστόσο, σχολιάζοντας το εργαλείο αυτό αναφέρει ότι το μεγαλύτερό του μειονέκτημα είναι πως τα αποτελέσματά του βασίζονται αποκλειστικά στον τρόπο που οι εκπαιδευόμενοι αξιολογούν τον ίδιο τους τον εαυτό. Δεν αποτιμά τις μαθησιακές προτιμήσεις βασιζόμενο σε πρότυπα ή συγκεκριμένες συμπεριφορές, ενώ τα αποτελέσματά του αφορούν τις ιδιαίτερες μαθησιακές ικανότητες του εκπαιδευόμενου χωρίς όμως να τις συγκρίνει με τις ικανότητες που διαθέτει ένας άλλος εκπαιδευόμενος (Kelly, σ. 4).

Ο κύκλος της βιωματικής μάθησης του Kolb, αν και έχει δεχτεί αρκετή κριτική, παραμένει ακόμη κεντρικό σημείο αναφοράς για μελέτη και συζήτηση, ιδιαίτερα στον τομέα της ενδο-επιχειρησιακής εκπαίδευσης και ανάπτυξης. Η κριτική και ο προβληματισμός διάφορων θεωρητικών της εκπαίδευσης ενηλίκων, γύρω από το μοντέλο του κύκλου της μάθησης, αφορά έξι κυρίως σημεία: α) δεν δίνει την απαιτούμενη σημασία στη διεργασία του στοχασμού, β) ο διαχωρισμός των τεσσάρων μαθησιακών τρόπων θεωρείται απόλυτος ή και υπερβολικός, γ) το μοντέλο δεν λαμβάνει υπόψη του τη διαφορετικότητα των εμπειριών όσον αφορά πολιτιστικά ζητήματα ή συνθήκες, δ) ο τρόπος που περιγράφονται και αναλύονται τα διαφορετικά στάδια θεωρείται απλοϊκός, ε) το ερευνητικό υπόβαθρο του μοντέλου θεωρείται ότι στερείται επαρκούς τεκμηρίωσης, στ) η σχέση της μαθησιακής διεργασίας με τη γνώση θεωρείται προβληματική (διαθέσιμο στο <http://www.infed.org/biblio/b-explrn.htm>, σ. 6).

Τα παραπάνω ζητήματα χρειάζεται να ληφθούν σοβαρά υπόψη από το μελετητή που θα ασχοληθεί με το θεωρητικό μοντέλο του Kolb, ωστόσο δεν θα πρέπει να τον οδηγήσουν στην υποτίμηση της πραγματικής του αξίας και της συμβολής του στη μετακίνηση του εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος από τον εκπαιδευτή στον εκπαιδευόμενο. Άλλωστε, πολλοί (Brookfield, 1990· Cross, 1981· Jarvis, 1995· Kemp, 1996· Knowles, 1990· McKeachie, 1994· Peters, 1991) σημαντικοί θεωρητικοί του πεδίου έχουν επισημάνει ότι το θεωρητικό αυτό μοντέλο «αυτή τη στιγμή, έφερε και πάλι στο προσκήνιο την πολύτιμη αξία της εμπειρίας» (Kelly, σ. 4).

Ο D. A. Kolb είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής των επιστημονικών περιοδικών *Human Relations*, *Simulation and Gaming*, *Journal of Management Development*, και *Academy of Management Learning and Education*, ενώ έχει λάβει πολλές τιμητικές διακρίσεις και βραβεία μεταξύ των οποίων και οι τίτλοι Doctor of Letters από το Franklin University και Doctor of Humane Letters από το SUNY Empire State College.

Σημαντικά έργα του

- Kayes, Anna B. Kayes, D. Christopher Kolb, Alice Y. Kolb, David A. (2004) *The Kolb Team Learning Experience: Improving Team Effectiveness Through Structured Learning Experiences* Boston: MA Hay Resources Direct
- Baker, Ann C., Jensen, Patricia J. Kolb, David A. (2002) *Conversational Learning: An Experiential Approach to Knowledge Creation* Westport: CT Quorum Books, σ. 234
- Kolb, David A. Boyatzis, Richard E. Mainemelis, Charalampos (2001) «*Experiential Learning Theory: Previous Research and New Directions*» στο Sternberg, Robert Zhang, L. (επιμ.) *Perspectives on Cognitive, Learning, and Thinking Styles* Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum
- Osland, Joyce S., Kolb, David A. Rubin, Irwin M. (2001) *Organizational Behavior Reader*
- Osland, Joyce S., Kolb, David A. Rubin, Irwin M. (2001) *Organizational Behavior: An Experiential Approach* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
- Kolb, David A. (1999) *The Learning Style Inventory Version 3* Boston, MA: Hay Resources Direct
- Boyatzis, Richard E., Cowen, Scott S. Kolb, David A. (1995) *Innovation in Professional Education: Steps on a Journey from Teaching to Learning* San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Kolb, David A. (1984) *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall
- Eickmann, P. Kolb, A. Y. Kolb, David A. «*Designing Learning*» στο Collopy, F. Boland, R. *Managing as designing: Creating a new vocabulary for management education and research*, Ιούλιος 2004, Stanford University Press
- Mainemelis, C., Boyatzis, Richard E. Kolb, David A. «*Learning styles and adaptive flexibility: Testing the experiential learning theory of development*», *Management Learning*, Ιανουάριος 2002, σ. 5-33

Νίκη Φίλλιπς

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Kelly, C. Kolb, David A. *The Theory of Experiential Learning and ESL*. Διαθέσιμο στο <http://iteslj.org/Articles/Kelly-Experiential>
- Rogers, A. (1999) *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων* Αθήνα: Μεταίχιμο
- Pickles, T. *Experiential Learning on the Web*. Διαθέσιμο στο <http://reviewing.do.uk/research/experiential.learning.htm>

- Tennant, M. (1997) *Psychology and Adult Learning* London: Routledge. Διαθέσιμο στο David A. Kolb on experiential learning <http://www.infed.org/biblio/b-explrn.htm>
- *Why did Kolb develop the Learning Style Inventory?*. Διαθέσιμο στο <http://www.learningfromexperience.com/FAQ.htm>